

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρόνεται ήμια
εΐη πώς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθεια—ΥΓΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φωνητικούς της κωδίκους.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΡΗΚΗ 28 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1909

ΓΡΗΦΕΙΟΝ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 350

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Οι καημοὶ τῆς Λιμνοθάλασσης.
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Συνέχεια δίχως τέλος.
ΝΤ' ΑΝΟΥΝΤΣΙΟ. Ἡ Τζοκόντα (συνέχεια).
Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ. Λαογραφικὴ ἐπιθεώρησις.
ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ. Τὸ σχολεῖο καὶ τὸ παιδί.
ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ. Ἐπειτ' ἀπὸ μιᾶ ὁκά.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Παλαμάς, Σπύλιος Ρούβας, Θ. Κατραπάνης.
Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ. Δικολοσκοπισματα.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—
Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΟΙ ΚΑΗΜΟΙ ΤΗΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ

(20—31 τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1907)

39

Ο ΜΙΣΘΟΣ

Καὶ πίσω ἀπ' τὴν Βαρσάοβος καὶ πίσω ἀπ' τοὺς Ζυγοὺς
τὰ μύτια μου τετραπύλες κορφὲς τὰ μαγνητίζουν,
καὶ πέρα ἀπ' τὰ βαλκόνια ποὺ με λογοκοιμίζουν,
τί πολιτείες, τί θάλασσες ποὺ δὲν τὴν βάζει ὁ νοῦς!

Μ' εἶπες, ψαράδες, λείψανα πρωτάρχιστον καιροῦ,
νὰ ζούσα ὀκνή καὶ ἀργὴ ζωὴ στὰ ξάγναντα, στὰ
ρήγια!

Μὰ ὦ Πόθε μέσα μου ἐμπήξες τὰ σουβλερά σου
νύχια,
καὶ πάω ἄλλου νὰ πλανηθῶ, καὶ πάω νὰ γύρω ἄλλου.

Ράσο νὰ βάλω ὠρέχημα γιὰ νὰ σὲ λειτουργῶ,
παιδοῦλα, ποὺ εἶσαι μέσα μου σὰν ἐκκλησιὰ στὴ χώρα.
Μὰ τὸ φίλ σου, ἀγάπη μου, μ' ἀντρεῖνε. Καὶ τώρα
γιὰ κούρσα πάω, γιὰ πόλεμους, καὶ γιὰ πρωτάτα ἐγώ.

Τῆς φαντασίας μου ἀνοῖξα τὴ σολωμονικὴ
καὶ κάλεσα ὑποταχτικούς καὶ σκλάβους τὰ τελώνια.
Μὰ ὦ τῆς ιδέας γέρανοι καὶ τῆς καρδιάς ἀηδονία,
τῆς φαντασίας μου κράζετε: — Στὸ φῶς! καὶ στὴ ζωὴ!

Ὁ φαντασμένος, ὁ ἄμαθος καὶ ὁ ψεύτης εἶν' ὁ δειχτός,
Πιὸ ἄγριος καὶ ἀπ' τὸν Κιονταχί, παιδιά, καὶ ἀπ' τὸ
Μπραϊμή.

Γιὰ τὴν Ἀλήθεια πάλεψε καὶ γιὰ τὴν Ἐπιστήμη!
Τῶν ἀστρων τὸ τρεμόφεγγο δὲν εἶναι ὁ οὐρανός,

δὲν εἶν' ἡ ἀγάπη δυὸ ματιῶν ἢ ἐρωτοσαῖτιά.

Παντοῦ οὐρανός, δὲλα ἄβυσσοι, καὶ ἀπάνου ἀπ' δὲλα νόμοι·

δὲλα εἶν' ἀρχή, καὶ δὲλα μεγάλα· πῶς μεγάλη ἀκόμη
Νά καὶ ἡ Θυσία. Παντρέφου τὴν, καὶ νά κ' ἡ Ἄ-
γάπη, νά!

Ἐγὼ σκυφτός τραγουδιστὴς τί ξέρω, τί μπορῶ;
Τραγούδια. Γεῖά σας. Οἱ κοιροὶ με κράζουσιν καὶ οἱ
τόποι.

Σὰν τὰ σπαθιά κινδύρες εἶναι δυνατές, κ' οἱ ἀνθρώποι
τῶν ἄξιων ἔργων γῆρο του; χορῶν τὸ χορὸ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(Τέλος τῶν «Καημῶν τῆς Λιμνοθάλασσης»)

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΔΙΧΩΣ ΤΕΛΟΣ

Ἐρχομαι στὴ θλιβερὴ ἀνάγκη νὰ τὸ πῶ, πῶς,
γιὰ νὰ συζητήσῃ σοβαρὰ κανένας με τὸ Στέφανο
Ραμά, σκοντάβει σὲ δυὸ μεγάλα ἐμπόδια. Πρῶτα
στὴν ἐπιμονὴ του νὰ γυρίσει σὲ θέματα ἀποδειγ-
μένα ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του, ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι
καὶ γι' αὐτὸν ἀποδειγμένα, ὅσο δὲν ἔφερε μιὰ ἀντί-
θετη ἀπόδειξή τους με τὸν ἴδιο τρόπο, ποὺ τόκαμαν
ἐκεῖνοι. Δεύτερα στὸ πῶς ἀποψήγγεται πολὺ ἀξιω-
ματικὰ γιὰ πράγματα, ποὺ, ἂς μοῦ συμπαθῆσαι νὰ
τοῦ πῶ, μόνο ἐπιπέλαια τὰ γνωρίζει. Αὐτὰ τὰ δυὸ
μεγάλα ὑστερήματα γιὰ ἕναν συζητητὴ φέρνουν τὸν
ἀντίπαλό του στὴν ἀνάγκη νὰ ξαναλέει τὰ ἴδια
πράγματα καὶ κοντὰ σ' αὐτὸ νὰ πολυλογεῖ γιὰ νάνα-
πτύξει ζητήματα, ποὺ ὁ Στ. Ραμάς νομίζει πῶς τὰ
ἐξόφλησε με τὸ νὰ τάρνηθαι δογματικὰ ἢ νὰ τὰ
παρᾶλλάξει με λίγο λόγια. Καὶ μένα τώρα, ἂν ἤ-
θελα νὰ δώσω μιὰ ἀπάντησιν σὲ δὲλα ὅσα ἀνακατό-
νει με τὸν τρόπο αὐτὸ στὴν τελευταία πανταχούσα
του «Τέλος χωρὶς συνέχεια», θὰ μοῦ χρειάζονταν
πολλὲς στήλες τοῦ «Νουμά», ποὺ εἶμαι σύμφωνος
με τὸ Στέφανο Ραμά πῶς εἶναι προορισμένες γιὰ
θέματα πρακτικότερα ἀπὸ τὴν ἐξήγησιν κάθε δικῆς
του ἀγνοίας καὶ πλάνης.

Γιὰ νὰ ποδεῖξω τὴν ἀλήθειαν τῶν παραπάνω μοῦ
φτάνουν δυὸ παραδείγματα. 1) Ὁ Στέφανος Ραμάς
ξανακατηγορεῖ τὸ Σκληρὸ πῶς, χαρακτηρίζοντας
τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 21 σὰν ἀστικὴν στὸ βάθος, διαρ-
ρῆμισε τὴν ἱστορίαν σύμφωνα με τὴ θεωρίαν του. Μὰ
στὴν κατηγορίαν αὐτὴν ἀπάντησε ἐξὸ κ' ἕνα χρόνον
ὁ ἴδιος ὁ Σκληρὸς σ' ἕνα μακρὸν ἄρθρον του, ποὺ ὁ
Ραμάς δὲ βρήκε λόγια νὰ ποδολογήσῃ. Τὸ στοιχειοδέ-
στερο λοιπὸν χρέος ἦταν γιὰ τὸ Ραμά, ἀφοῦ θέ-
λησε νὰ ξαναγυρίσει στὸ ἴδιο θέμα, νὰ πάσκιζε νὰ

ἐξηγήσῃ οὐσιαστικὰ τὴν ἀντίθετην ἰδέαν του γι' αὐτὸ
καὶ ὄχι νὰ προβάλλῃ ξανά με τὴν ἴδιαν ἀναπόδεικτον
κατηγορίαν. 2) Μιλώντας γιὰ τὴν σοσιαλιστικὴν ἰδεο-
λογία τῶν ἀντιπάλων του, χαριεντίζεται νὰ τὴ συγ-
χίξῃ με τὴν ἰδεολογίαν τοῦ οὐτοπιστικοῦ σοσιαλι-
σμοῦ. Δὲ θέλω βέβαια νὰ πιστέψω πῶς οἱ σοσιαλι-
στικὲς γνώσεις τοῦ Στ. Ραμάς ξεπερνᾶν τὴν με-
τέτιον πνεῦμα ἀντίληψιν τοῦ σοσιαλισμοῦ ὥστε ὅσο
ἕναν εὐσυνείδητο συζητητὴ, σὰν κατεβάζει νάνα-
ρέσει τὴν ἰδέαν τῶν ἀντιπάλων του, δὲν ἐπιτρέπεται
νὰ τὴν τροποποιεῖ ὡς στὸ σημεῖον ποὺ μπορεῖ νὰ τὴν
νοήσῃ μονάχα. Ἔτσι, ἐνῶ ἐμεῖς οἱ σοσιαλιστὲς τοῦ
«Νουμά», ὅσο καὶ τοῦ «Μέλλοντος» καὶ τῆς «Κοι-
νωνοῦ». Ἐταιρίας», προβάλαμε με τὴν ἀντίληψιν τοῦ
σοσιαλισμοῦ, ὄχι σὰν οὐτοπιστικὸν ὄνειρον, μὰ σὰν
οἰκονομικὴν ἀνάγκην, ὅπου φέρνεται μοιραία ἡ κοι-
νωνοῦ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξιν τῆς, ὁ Στέφ. Ραμάς, ἀντὶς
νὰ μὰς ἀποδείξῃ πῶς ἡ κοινωνία δὲ φέρνεται, ὅπως
λέμε ἐμεῖς σ' ἕνα σοσιαλιστικὸν διοργανώμα τῆς, ἀρ-
κίεται στὸ νὰ κοροιδίεβι μόνο τὸ σοσιαλιστικὸν ὄνειρον
—πράγμα ποὺ σημειῖνω σὲ παρένθεσιν δὲ δεικνύει ὅτι
προοδευτικὲς ὁρμὲς οὐτ' αἰσθημα γένναίς—, περιορί-
ζεται στὸ νὰ ἐκφράξῃ τὴν ἀμφιβολίαν του γιὰ τὴν
ἐπιστημονικὴν βᾶσιν τοῦ σοσιαλισμοῦ, δίχως σύνωρα
νὰ καταδέχεται καὶ νὰ τὴν ζετᾶσῃ ἐπιστημονικὰ, ἢ
στὸ νὰ χαριεντίζεται με τὴν δυσπιστίαν του σὲ κάθε
μέθοδον καὶ σύστημα—πράγματα, ποὺ ἀναγκάζομαι
πάλιν νὰ πῶ δὲ φανερόνουν ἀνοιχτομναλιά, καθὼς
κολακέβεται νὰ πιστέβῃ, μὰ περισσότερο ἀδυναμία
μουαλοῦ νὰ σκεφτεῖ μεθοδικὰ καὶ νὰ ζετᾶσῃ συστη-
ματικὰ τὰ πράγματα.

Μὰ, ξαναλέω, θὰ γέμιζα στήλες καὶ στήλες τοῦ
«Νουμά», ἂν ἤθελα νάναίρεσω δὲλα ὅσα συγχίξῃ μ'
αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ Στ. Ραμάς. Γι' αὐτὸ, περνώντας
σὰν ἐπουσιώδη δὲλα ὅσα ἐξιστορεῖ στὸ πρῶτον μέρος
τῆς πανταχούσας του καὶ συμφωνώντας μαζί του
πῶς δὲν ἦταν ὁ Σκληρὸς, ποὺ ἔφερε πρῶτος στὴ
μέσῃ τὸ ζήτημα τῆς ἀνάγκης μιᾶς προοδευτικῆς κί-
νησιν, με τὴν προσθήκην μάλιστα πῶς στοὺς προ-
δρόμους του ποὺ μελετᾶει ξέχασε ὀλίγε τὰ συγ-
γραφέα ἐνὸς βιβλίου με τὸν τίτλον «Τὰ παλιὰ καὶ
τὰ καινούρια»—ἔρχομαι στὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐγ-
κυκλίου, ὅπου ἐρχεται καὶ ὁ Στ. Ραμάς σὲ κάπως θε-
τικότερον ἔδαφος.

Λοιπὸν. Ὁ Στ. Ραμάς παραδέχεται τέλος τὴν
ἰδέαν τοῦ Σκληροῦ πῶς γιὰ νὰ ἰδρυθῇ πολιτικὸν
κόμμα, πρέπει νάχει βᾶσιν τὰ οἰκονομικὰ συμφέ-
ροντα μιᾶς τάξεως. Ὅμως ρωτᾶει: Γιατί νὰ διαλέ-
ξομε πρῶτον καὶ κύριον τὴν ἐργατικὴν; Μὰ, ὡ ἐλό-
γημένε, εἶπε τέτιον πράγμα τὸ «Κοινωνικὸν ζήτημα»;
Δὲ θέλω νάναρνηθῶ μ' αὐτὸ πῶς ὁ Σκληρὸς, τόσο

στο βιβλίο του εσο και στα κατοπινα άρθρα του, αναγνώρισε για ζωτικότερη κ' υγιέστερη την εργατική τάξη και γι' ανώτερα και προοδευτικότερα τα σοσιαλιστικά ιδανικά, μα θέλω να δείξω πάλι πως ο Ραμάς έχει την κλίση ναλλάζει τις ιδέες των αντιπάλων του. "Αν λάβει τον κόπο να ξαναοίξει το «Κοινωνικό μας ζήτημα», θα δει πως ο συγγραφέας του δεν απόκλεισε το Στ. Ραμά ή όποιον άλλον από το να διοργανώσει κι αυτός τη δική του τάξη, απεναντίας τόνισε πως πρέπει να διοργανωθούν όλες οι τάξεις του έθνους, καθεμιά άπάνω στα οικονομικά συμφέροντά της. "Ισα ίσα, είπε, αυτός θάναυ ο μόνος τρόπος που θα σχηματιστούν και στον τόπο μας κόμματα αρχών, όπως τα νειρέδονται πάντα οι ρωμιοί, με τη διαφορά πως, πριν το πει ο Σκληρός, κανένας μας δεν το φαντάζονταν πως σχηματίζονται. Κι αν το «Κοινωνικό μας ζήτημα» στρέψει τα μάτια πρώτα στους προλετάριους, μόνος λόγος δεν είναι το πως ο συγγραφέας του συμπαθεί περισσότερο την τάξη τους, μα και το πως το διοργάνωμά τους είναι ευκολότερο, σαν που έχουν πιδ ένιαία συμφέροντα από κάθε άλλη κοινωνική τάξη. Το διοργάνωμα των εργατών, το λέει καθαρά το «Κοινωνικό μας ζήτημα» θάναγκάσει και τους άστούς ναφήσουν το μεταξύ τους πόλεμο και να σωματωθούν κι αυτοί σ' ένα κόμμα με γενικότερα συμφέροντα.

Νά πως μας αναγκάζει η έπιμονή του Ραμά να ξαναλέμε είπωμένα πράματα. Για ναρθω πάλι στο προκείμενο, πρέπει να αναγνωρίσω ώστόσο σαν ένα βήμα σημαντικό για το Ραμά το να δεχτεί, πως δε μπορεί να γίνει κόμμα δίχως να έχει βάση οικονομικά συμφέροντα κ' ένα μεγαλύτερο άκόμα βήμα προς την ιδέα μας, πως αυτό το κόμμα πρέπει να είναι λαϊκό. Μα ο φίλος μας σταματάει στους όρισμούς μονάχα. Δεν προσέχει, όπως του το απόδειξα κι άλλοτες, αν αυτοί κλειούν τις πιδ μεγάλες αντιλογίες. Κ' έτσι μας δίνει σ' έναν όρισμό τη βάση του λαϊκού κόματός του :

«Πρέπει να ιδρύσουμε κόμμα με βάση τα συμφέροντα του παραγωγού λαού που δεν τρώει από το δημόσιο ταμετο. Κόμμα με όπαδούς όλους τους παραγωγούς, τεχνίτες, γεωργούς, έμποροβιομηχάνους, εργατές... με πρόγραμμα τη βοήθεια της παραγωγής με παραγωγικά έργα και εξίσωση της φορολογίας και...ξέρω κ' εγώ ; με πρόγραμμα μελετημένο, στις λεπτομέρειες και στο σύνολο, που θα πολεμάει

το δασκαλισμό, τη συναλλαγή και τη ρουτίνα κλπ.»

"Αν ο Στ. Ραμάς είχε στοιχειώδεις γνώσεις κοινωνιολογικές, που τις άρνείται σε άλλους, τον βεβαίονω θα έβρισκε να μάς σερίβει το παραπάνω πολυσπόρι. Θα του έφτανε να είχε καταλάβει το βιβλίο του Σκληρού, που βγήκε να το πολεμήσει, για να μην παρουσιάσει το παιδιαστικό αυτό άνακάτωμα. Και αν δεν περιφρονούσε τόσο, όπως το λέει, κάθε μεθοδικό σκέψιμο, θα έβλεπε και μόνος πως άλληλοαναίρεται ο όρισμός του κόματός του. Γιατί, ενώ παραδέχεται σα βάση ενός κόματος τα οικονομικά συμφέροντα, απ' τάλλο μέρος βάζει για όπαδούς του στοιχεία που έχουν διαφορετικά κι αντίθετα συμφέροντα άναμεταξύ τους. Γιατί δεν το πιστέψω να φτάνει ίσαμε το να ρηθεί πως ο κτηματίας δεν έχει τα ίδια συμφέροντα με τον έμποροβιομηχάνο, τούτος με τον τεχνίτη και το γεωργό κι ο εργατής με όλους σχεδόν τους άλλους. Μπορεί σε μερικά σημεία να ταιριάζονται τα συμφέροντα μερικών από αυτούς άναμεταξύ τους, στο γενικό όμως συγκρούονται κ' η σύγκρουση αυτή γεννάει τον οικονομικό άγώνα, που στο διακανονισμό του από την πολιτεία άλλάζει σε πολιτικό κ' έτσι τα αντίθετα και διαφορετικά οικονομικά συμφέροντα γίνονται η βάση των διάφορων κομάτων. Για να μην πολυλογώ, παίρνω ένα παράδειγμα από τα ίδια λόγια του Ραμά. "Ενα άρθρο στο πρόγραμμα του κόματός του είναι κ' η εξίσωση της φορολογίας. Παρακαλώ τον άρχηγό του κόματος να μου άπαντήσει : Νομίζει τόντις πως θάβρει πρόθυμα να στρέξουν όλα τα στοιχεία που νειρέβεται για όπαδούς του κόματός του ; Δε θέλω να τον στείλω μακριά, στη Γερμανία λ. χ., να δει πως διαλύεται στα έξ ων συνετέθη το περίφημο μπλόκ (πως θα το πούμε ρωμέικα, κ. Πουλημένε ;) του Μπόλβ, σκοπτάδοντας σταντίθετα συμφέροντα των συντηρητικών και φιλελεύθερων άπάνω στη φορολογική μεταρρύθμιση που ύπόβαλε στο Ράιχσταγ η γερμανική κυβέρνηση. Μου φτάνει να του θυμήσω εκείνο που είδε με τα μάτια του στον τόπο μας τώρα στερνά. "Εννοώ το ναυάγιο του κ. Γούναρη στην προσπάθεια να εξισώσει τη φορολογία με τα αντικεφαλοκρατικά του νομοσχέδια. Στο ναυάγιο αυτό άς δει και το ναυάγιο της δικής του ούτοπίας κι ο Στέφ. Ραμάς και στο ίδιο ναυάγιο άς δει άκόμα, αν έχει την καλή διάθεση, κι αν έχομε η όχι τάξεις και στον τόπο μας, καθώς κι αν τον κυβερνάνε τούτον οι λίγοι έπιτι-

δαιοι, που φαντάζεται, η ή δύναμη του πλούτου Λόγια περισσότερο τα βρίσκω περιττά σ' αυτό το θέμα.

Το ίδιο περισσότερο συζήτηση δε μου χρειάζεται και για τα μέσα που πρότείνει για τη δημιουργία του κόματος, γιατί εσο η βάση του στερνού είναι καθάρια σύγχυση, τέτα θάναυ και τα μέσα. Τα ξεσηκόνω μόνο για να δείξω ποιά είναι οι πραγματικοί αντιγραφείς και διασκευαστές του τί γίνεται άλλου, εκείνοι που, βλέποντας το δρόμο της οικονομικής εξέλιξης γενικά στον κόσμο και μη θαρρώντας πως η Ελλάδα είναι νησί στο φεγγάρι, φαντάζονται πως θα γίνει άναγκαστικά η ίδια εξέλιξη και σ' αυτή, η εκείνοι που άραδιάζουν τέτιες πάλε Ιταλικές σαλάτες :

«Ποιά είναι τα μέσα που θα μεταχειρισθώμε για τη δημιουργία του ; Φωτισμός του λαού. "Υπόδειξη των συμφερόντων του. "Υποσχέσεις πραγματοποιήσιμες κι από άβριο για το καλό του και για το καλό του τόπου. "Οργανώσεις γεωργικών συνδέσμων. "Ενώσεις συντεχνιών. Συνδικάτα μικροκτηματιών και μεγαλοπαραγωγών. Σύνδεσμοι εργατών και τα παρόμοια.»

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Το τρεχαντήρι μου λευκό και τα πανιά χιονάτα,
Συνταιριασμένα τα κουπιά σφιχτά με τους σκορμούς.
Καραβοκώρη άκούραστο θα στήσω μου τα Νιάτα
Και για ξανθά ναιτόπουλα τους άμετρους κημούς.

Προς την πολύβοη θάνοιχτώ τη θάλασσα του κόσμου..
Με των στοιχείων την άγρια τη δύνη θάντρειεντώ,
Και θενά λάμνω άκούραστα και θα κοιτάζω έμπρός μου...

*Αγνώριστη, τη μοίρα μου και Σένα για να βρω !

ΔΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΓΑΒΡΙΗΛ Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Η ΤΖΟΚΟΝΤΑ

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ μεταφράστής

ΜΕΡΟΣ Δ'.

(Δωμάτιο Ισόγειο, κάτασπρο, άπλό, με δυο τοίχους—που σχηματίζουν άγκωνή σχεδόν δλάνοιχτους προς το φως με μια σειρά τζαματιά, σαν τεπιδάριο άρχαίου λουτρού. Τα στόρια είναι σηκωμένα μέσ' από τα γυαλιά φαίνονται οι ροδοδάφνες, οι μυρμιές, τα σκοινα, τα πεύκα, οι χρυσές άμμουδιές, όποιον είναι σκορπισμένα ξερά φύκια, — φαίνεται η θάλασσα άκόμεντη με λατίνα πανιά σκορπισμένα έδω κ' εκεί, το ειρηνικό στόμα του "Αρνου, πέρ' από τον ποταμό τάγρια χαμόδεντρα του Γόμπου, οι σάνες του Σάν-Ροσσόρε, τα μακρινά βουνά της μαρμαροφόρας Καρράρας.

*) Η αρχή του στο 344 φύλλο.

Μια θύρα που πηγάζει στα μέσα του σπιτιού είναι στον τρίτο τοίχο. Από το ένα πλάι της θύρας, επάνω σε μια κονσόλα, είναι η Γυναίκα με το μπουκετάκι—το γνωστό άγαλμα του "Αντρέα Βερόκιου, — νέα φιλενάδα, που ήλθε από το άλλο σπίτι σαν πιστή συντροφιά, και είναι όμως τα όρατα της χέρια άνέγγιχτα πάντα, με χάρη έμψυχωμένα προς το μέρος της καρδιάς. "Από το άλλο πλάι είναι μια παλιά όπινέντα—του καιρού της "Ελλάς Μπαταϊόκη, δονκέσας της Λούκκας—με κάσσα από σκοτεινόχρωμο ξύλο ψηφοδετημένο με άσπρουδερά κοψίδια, που την αναβαστάζει με μικρές Καρνατικές χρυσωμένες, του ρυθμού της Αθροκρατορίας, με τις τέσσαρες τις ποτήθρες της ένωμένες σε σχήμα λύρας.

Είναι άπομωσήμερο του Σετιέβρη. Το χαμόγελο του θέρους που φεύγει, λές και μαγεύει όλα τα πράγματα. Στο έρημικό δωμάτιο είναι αισθητή η παρουσία της μουσικής ψυχής που κοιμάται στο βάθος του λησμονημένου όργάνου, σα ναγγίζονται ως κ' οι κλειστές οι κόρδες από το ρυθμό που μετράει τη γαλήνη του γεγονικού γιαιού.)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(*Η ΣΥΛΒΙΑ ΣΕΤΤΑΛΑ προβαίνει στο κα-

τώφλι, έρχόμενη από μέσα στέκει— κάνει λίγα βήματα προς τα τζαματιά— κοιτάζει απ' άγνάτια μακρυνά, κοιτάζει γύρω της, με μάτια εσο δε γίνεται θλιβερά. Είναι στη στάση της κούι το δπλερο, που θυμίζει μαν άόριστην ιδέα φτερών ψαλιδομένων, που δίνει το άόριστο συναίσθημα μιας δύναμης ταπεινωμένης και κολοβής, μιας εγγένεας έυτελισμένης, μιας άρμονίας σπασμένης. Φορεί φόρεμα σταχιερδ, όπου στους γύρους του έχει ένα στενό μαύρο σιρήτι, σα μια γραμμή πένθους. Τα μακριά μανίκια κρύβουν τα κουλλά της χέρια, που τα κρατεί τεντωμένα κάτω στα πλευρά και άποτε σφιγμένα επάνω, λιγάκι προς τα πίσω, ως για να τα κρύψει στις δίπλες, μ' ένα θλιβερό κίνημα ντροπής.

"Απόξω, άνάμεσα από τις πυκνές ροδοδάφνες, παρουσιάζεται μια γυναικεία μορφή— η ΣΕΙΡΗ-ΝΟΥΛΑ— που έχει την όψη νεράιδας και ζητιάνας, με τη στάση του ά. θρώπου που κατασκοπεύει "Ερχεται κλεφτάτα προς τα τζαματιά, με βήμα άλαφρό, άνασηκώνοντας με τδνα χέρι το φύλλο της ποδιάς της γεμάτο με φύκια, με κοχύλια και θαλασσινούς σταυρούς.)

ΣΥΛΒΙΑ (ξανοίγοντάς την και πηγάζοντας να την άνατάμωση μ' ένα άναπάντεχο ψυχόρημητο χαμό-

ΤΟ ΣΚΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἄρκετὰ καλὰ κατανοήθηκε, ἂν ὄχι βέβαια ἀπ' ἑλίου, μὰ ἀπὸ κείνους τοῦλάχιστο, ποὺ μποροῦνε δλόδαθα καὶ μὲ προσοχὴ νὰ ἐξετάζουνε καὶ νὰ κρίνουνε τὰ πράγματα, πόσο ἀληθινὰ εἶναι τὰ λόγια τοῦ Fichte: «Ἡ τύχη κάθε λαοῦ, ἡ ἀκμὴ κ' ἡ παρακμὴ του, ἐξαρτᾶται μονάχα ἀπὸ τὴν ἀγωγὴν, ποὺ θὰ δοθῇ στὴ νεολαία του». Καὶ σὰ νὰ μὴν εἶναι καθόλου ὑπερβολικὸ ἐκεῖνο, ποὺ ἔγραφε σὲ μιὰ ἀ- ξιοσημείωτη κρισιογραφία του γιὰ τὴ μετάφραση στὴ γαλλικὴ γλῶσσα τοῦ νεωτεριστικοῦ ἔργου τοῦ Τολ- στότη «τὸ παιδαγωγικὸ σκολεῖο», ὁ E. Bergerat: «Εἶμαι ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους ἐκείνους ποὺ φρονοῦνε πὼς ὅλο τὸ κοινωνικὸ ζήτημα ἀνάγεται στὸ πρό- βλημα τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν». Ἐν ἔχουμε τὴ δύναμη νὰ ρῆξουμε στοχαστικὰ μιὰ γερὴ καὶ ὄχι ἐπιπόλαιη ματιὰ πρῶτα στὰ μακαρισμένα ἐκεῖνα ἔθνη, ποὺ χάρη στὸ μελετημένον ἴσαμε τὰ λεπτολε- φτούσιμα τοῦ ἀκόμα σημεῖα καὶ ἀκκουμπισμένο ἀπράνταχτα ἀπάνω στὴν ψυχολογία καί, γενικὰ, ἀπάνω στὴν ἐπιστήμη παιδευτικὸν τοὺς σύστημα, προσδεύουνε ὀλοένα καὶ ὀλοένα κερδίζουνε νίκες στὸν πνευματικὸν κ' ὕλικὸν τῆς ἐποχῆς μας ἀγῶνα, κ' ὕ- στερα στὸ κακομοιριασμένον μας τὸ ἔθνος ποὺ μὲ τὸ ἀκατάστατο καὶ ἀντιφυσιολογικὸν τοῦ παιδευτικὸν «κα- θεστῶς»—γιὰ νὰ μὴν ποῦμε σύστημα, γιατί κανένα σύστημα δὲ βασιλεύει στὰ σκολεῖα μας, ἀφοῦ ὁ κάθε δάσκαλος κάνει ὅ,τι θέλει καὶ διδάσκει ὅ,τι καὶ ὅπως τοῦ ἀρέσει—μαραίνεται μέρα τὴ μέρα, σα- πίζει καὶ βαδίζει πρὸς τὸν ἀφανισμόν, θὰ καταλά- βουμε πόσο βαρὶὰ ζυγίζουνε τὰ λόγια αὐτά.

Οἱ Στωϊκοί, ὁ Rousseau, ὁ Ἑλθέτιος, ὁ Locke, ὁ Buckle εἶναι ἀπάνω κάτω σύμφωνοι πὼς ὁ ἄθρωπος, σὰ γεννηθῆ, δὲ φέρνει μαζί του κανένα σωματικὸν ἢ ψυχικὸν πλεονέκτημα, πὼς ἢ ψυχὴ του εἶναι ἓνα ἄσπρο χαρτὶ ἄγραφο (tabula rasa) καὶ πὼς γι' αὐτὸ ἴσα-ἴσα ἢ ἀγωγὴ μονάχα κατορθώνει τὰ πάντα καὶ μπορεῖ νὰ νουφώσῃ τὸν ἄθρωπο ἴσαμε τὸ ἐπίπεδο ποὺ στάθηκε ἓνας Ἀριστοτέλης, ἢ νὰ τονὲ διαφτείρῃ καὶ «προσομοίωσῃ τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις» κατὰ τὴ φράση τοῦ Δαυεῖδ. Ἐξεναντίας ἢ ἰταλικὴ θετικὴ σχολὴ (scuola positiva) μὲ τὸ Ferrri, τὸν Turati καὶ μάλιστα μὲ τὸν ξακουστὸ ἀθροπολόγον κ' ἐγκληματολόγον Lombroso παρα-

δέχονται πὼς ὁ ἄθρωπος παντοτινὰ στὸ ζετύλιμα τῆς ζωῆς του καὶ στὸ κάθε του βῆμα κυβερνιέται καὶ διευτύνεται ἀπὸ τὴν παντοδύναμη καὶ ἀλύγιστη κληρονομικότητα (εἶτε δηλ. τὴν κοντινὴ κληρονο- μικότητα, εἶτε τὴν ἀλαργινὴ, τὸν ἀταβισμό) καὶ πὼς γι' αὐτὸ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ κατορθώσῃ ἢ ἀγωγὴ, μ' ὅλη τῆς τὴν καλὴ θέληση.

Πιὸ καινούριες ὅμως ἔρευνες τῆς ἐπιστήμης καὶ πειράματα τῆς πιὸ ξεδιαλισμένα καὶ μελέτες πιὸ οὐ- σιαστικῆς γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ γυρισμένο ἀπ' ὅλες τὶς μεριές του καὶ ξεσκαλισμένο σ' ὅλα του τὰ ση- μεῖα μὲ τὴν προβολὴ τῆς ἀλάθευτης παρατήρησις, ἔχουν ἀποδείξει πὼς μεγάλη ἐπίδραση ἔχει στὸν ἄθρωπο τόσο ἢ κληρονομικότητα ὅσο κ' ἢ ἀγωγὴ. Κ' ἔτσι φάνηκε σύμφωνη ἢ νεώτερη ἐπιστήμη μὲ τὸν Πλάτωνα, ποὺ λέει (Νομ. 766 Α): «Ἀνθρω- πος παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχὼν καὶ φύσεως εὐτυχῆς θεϊστάτον, ἡμερότατον τε ζῶον γίνεσθαι φιλεῖ, μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφέν, ἀγριώτατον, ὅποσα φύει γῆ», μὲ τὸ Γαληνό, τὸν Πλούταρχον, τὸν Κι- κέρωνα κ.τ.λ.

Κι ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, καὶ ἀφοῦ μονάχη τῆς ἀπο- δείχεται ἢ μεγάλη σπουδαιότητα τῆς ἀγωγῆς καὶ ἀφοῦ θεωρεῖται πέρα ὡς πέρα εὐλογη ἢ προσπάθεια ποὺ καταβάλλει κάθε λαὸς γιὰ νὰ καλλιτερέψῃ τὸ παιδευτικὸν τοῦ σύστημα καὶ νὰ τὸ προσαρμόσῃ σύμφωνον μὲ τὰ ἰδιαιτέρα ψυχολογικά του καὶ μὲ τῆς ἐπιστήμης τὰ πορίσματα, δὲ θὰ εἴτανε, θαρροῦμε, ἄσκοπο σὲ καμπόσα κεφάλαια νὰ προσπαθῆσουμε νὰ παραστήσουμε τὴ ζωὴ τοῦ κακότηχου παιδιοῦ μας ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔμπα του στὸ σκολεῖον, ἴσαμε τὴν ἀποφύγησόν του, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰπαντήσουμε μὲ τὴ σειρά τους καὶ καλοκοιτάξουμε ὅλα τὰ τρωτὰ καὶ σαπημένα τῆς ἐκπαιδεύσεως μας καὶ γιὰ νὰ μᾶς ἔρθῃ ἔτσι πιὸ εὐκόλο νὰ προτείνουμε μερικὲς σκέψεις γιὰ τὴ θεραπεία τῆς.

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΗΣ

ΒΑΓΙΑ

—Ἐγὼ ἢμαι ἢ κερὰ Μάϊσσα τῆς ῥήγισσας ἢ βάγια· ἐγὼ ἢμαι πὸν ἀνάθρεψα τὴν πολυχρονισμένην. Κι ἂν εἶμαι τώρα ἄσκημη καὶ κακοποδεμένη, μὰ ἔχω καὶ στῆς ῥήγισσας τὸ αἶμα τὸ γαλάζιον τὸ γάλα πὸν τὴ βύζαξα, τὸ γάλα μου π' ἀχνίζει

γελο.) Ὡ, ἢ Σειρηνούλα! Ὡ, ἔλα! Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ (προχωρῶντας ὡς τὰ τζά- μια.) Μὲ θυμᾶσαι;
(Μένει ἀπόξω, οὕτως ὥστε ἢ μορφὴ τῆς φαίνε- ται μὲσ' ἀπὸ τὴ γυαλάδα τῶν τζαμῶν, διὰ τὸ μὲς κ' ἐξακολουθοῦν ὀλόγυρά τῆς τὸ λαμπερὸν καὶ ἀκατά- παντο τρεμύλισμα τῶν μεγάλων νερῶν. Εἶναι νο πελλοῦδα, λιγνὴ καὶ λιγερή: ἔχει τὰ μαλλιά ξανθο- κόκκινα καὶ ξέπλεγο, τὸ χροῖμα τοῦ προσώπου σὰ χρυσὸ πρὸς τὸ λαδί, τὰ δόντια κάτασπρα σὰν τῆς σουπιᾶς τὸ κόκκαλο, τὰ μάτια ὄχρὰ καὶ γλαυκά, τὸ λαιμὸ λιγνὸ καὶ μακρὸ, στολισμένον μ' ἓνα γιορτανί- ἀπὸ κοχύλια, σ' ὅλο τῆς τὸ κορμὶ κατὰ τὸ ἀπερίγρα- πτα ὀροσάτο καὶ σπαρταριστό, ποὺ σὲ κάνει καὶ φον- τάξουσαι ἓνα πλάσμα μουσκεμένο ἀπὸ ἀρμύρα, ἀναδο- σμένο ἀπὸ τὴν ἀστασία τῶν κυμάτων, ποὺ βγήκε ἀπ' τοὺς κρηνώνες κάποιου βράχου τοῦ γαλοῦ. Τὸ φου- στανὶ τῆς τὸ τοῖτινον ὄσπρο καὶ οὐρανί, κουρέλιον καὶ ξεθωριασμένο, καταβαίνει λίγο πιὸ κάτω ἀπὸ τὰ γό- νατα, ἀφήνοντας ἀσκεπαστες τὶς γυμνὲς τῆς γάμπες· ἢ γαλαζωπὴ ποδιά τῆς σταλάζει καὶ μορρίζει ἀρμη σὰν φρακοφόρον· τὰ ξυπόλυτα πόδια τῆς, ἀντίθετα πρὸς τὴ μελαγχρωιάδα πὸν τῆς ἔδωκεν ὁ ἥλιος, εἶναι ἀσπροχλωμα μ' ἓναν ἀλλόκοτον τρόπο σὰν τὶς ῥίζες

τῶν φυτῶν τοῦ νεροῦ. Κοι ἢ φωνὴ τῆς εἶναι γάρ- γαρη καὶ παιδιᾶτικη· καὶ κάποιον ἀπὸ τὰ λόγια πὸν ἔστομίξει θαρρεῖς καὶ φέγγει μὲ μιὰ μυστηριακὴ εὐ- τυχία τὸ ἄκακὸν τῆς ὀροσάτο.)
— Μὲ θυμᾶσαι, ὀμορφη κυρία;
ΣΥΒΙΑ. Σὲ θυμᾶμαι, σὲ θυμᾶμαι.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Μὲ θυμᾶσαι; Καὶ ποιά εἶμι;
ΣΥΒΙΑ. Δὲν εἶσαι ἢ Σειρηνούλα;
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Ναι, μὲ θυμήθηκες. Πότε ξαναγύρισες;
ΣΥΒΙΑ. Τώρα δά.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Καὶ θὰ μείνης;
ΣΥΒΙΑ. Γιὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμ.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Ὡς τὸ χειμῶνα, ἴσως.
ΣΥΒΙΑ. Ἴσως.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Κ' ἢ κορούλα σου;
ΣΥΒΙΑ. Σήμερον τὴν καρτερῶ. Θᾶρθη.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Μπεᾶτα! Δὲν τὴ λένε Μπεᾶτα;
ΣΥΒΙΑ. Ναι, Μπεᾶτα.
ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Ἐπὺ τῆς ἔβγαλες αὐτὸ τὸ ὄνομα; Μπεᾶτα, ὄχι Μπεατρίτσα. Ὅταν εἴτανε ἐδῶ, ἦθ' ἔλ' ἀπὸ μὲνα κάθε μέρα καὶ ἄστρα: τᾶστρα

ἀκόμα μὲς στὶς φλέβες τῆς! Μὴ με πετροβολᾶτε.
Ἐν ἔλεια θ' ἀπόμεινε λιγνὴ μαρῶζωμένη.
Ἐγὼ ἢμαι πὸν ἀνάθρεψα τὴν μουσαναθρεμμένην.
Ἡράκλειον.
ΣΗΜΑΙΟΣ ΡΟΥΒΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

(Ἀπὸ τὸ «Δελτίον τῆς Ἑλλην. Λαογραφικῆς Ἑταιρείας», Τόμ. Α', τεῦχος Αὐγ., σελ. 130—133).

Ὁ Νουμάς, Χρονιὰ 5' Ἀθ. 1908.

Ἀρ. 296 σ. 6—7. Ἀναστασινοῦ Κ. Ἡλιακὰ.

Περὶ τῶν ἐθίμων καὶ δοξασίων καὶ περὶ τριῶν δημοτικῶν ἄσματων. Τὸ ἐν περὶ τῶν Τούρκων τοῦ Ἀλλά, τὸ δεύτερον τῆς Μαρτιοῦρης, ἀναγόμενον εἰς ἔρωτικὸν συμβᾶν τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶ- νος, τὸ δὲ τρίτον τῆς Ἀναστασίας, ὅπερ ὁ ἐκδότης λέγει ἐπιχώριον ἢ ἠλιακὸν καὶ νεώτερον (φέρονται δ' ὅμως παραλλαγὰ αὐτοῦ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ κατὰ πάσαν πιθανότητα εἶναι τῶν χρόνων τῆς τουρκο- κρατίας).—Ἐκ τῶν ἐθίμων ἀναφέρει τὰ πιστόφια (τὴν ἐπίσκεψιν τῆς νύμφης μετὰ τὸν γάμον εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, μεθ' ἣν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἐλ- θωσιν οἱ συγγενεῖς αὐτῆς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμ- βροῦ) καὶ τὴν ἐν ἑορταῖς δωρεᾶν καλλιεργίαν τῶν ἀγρῶν δυστυχῆσαντος κτηματίου ὑπὸ φίλων του (κρᾶσφιλιὰ ἢ ἔελαση). Μνημονεύει προσέτι τὴν δο- ξασίαν, καθ' ἣν τὰ μονομηνάκια, ἢτοι τὰ ἀδέλφια τὰ γεννηθέντα τὸν αὐτὸν μῆνα, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους κατὰ τὸν γάμον ἢ τὸν θάνατον, οὔτε νὰ κοινωνήσωσιν ὀμοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Περὶερ- γος εἶναι ὁ τρόπος δι' οὗ ἀποτρέπουσι τὸ μοιραῖον κακὸν κατὰ τοὺς γάμους: «Γεμίζουνε τὸ στόμα τους νερό, σκεπάζουνε τὰ μούτρα τους μὲ μιὰ μπόλια καὶ μπαμπουλωμένοι ποὺ θὰ ναι, πλησιάζει ὁ ἓνας τὸν ἄλλον μούτρο μὲ μούτρο, καὶ μπουχίζουνε ταῖς μπόλιας μὲ τὸ νερὸ πῶχουνε ἔς τὸ στόμα. Ἐσκε- πάζονται καὶ φιλιοῦνται. Καὶ μὲ τὸ μπουχίσμα ξε- φεύγουνε τῆς μοίρας τὸ γραφτό».

Ἀρ. 301—304. F. Chr. Asbjørnsen. Ὁ σύντροφος. Λαϊκὸ νορβηγικὸν παραμῦθον. Μετάφρασις Ἀἰμίου Μιτυληνοῦ.

Ἐκ γαλλικῆς μεταφράσεως (ἐν τῷ Mercure de France) μετάφρασις νορβηγικοῦ παραμυθίου

τῆς θάλασσας. Σοῦ τῶχει πωμένο; Ἦθελε νὰ μ' ἀ- κούῃ νὰ τραγουδῶ. Σοῦ τῶχει πωμένο;
ΣΥΒΙΑ. Ναι, σοῦ τῶχει πωμένο. Σὲ θυμᾶται καλὰ. Σ' ἀγαπάει.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Μ' ἀγαπάει; Τὸ ξέρω. Μοῦδινε κάθε μέρα τὸ ψωμί τῆς.
ΣΥΒΙΑ. Ὅτ' τῶχης κάθε μέρα, ἄμα θέλῃς. Ψωμί καὶ προσφάγι, Σειρηνούλα, πρῶτ' καὶ βράδου, ὅποτε σ' ἀρέσει. Μὴν τὸ ξεχνᾶς.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Πρῶτ' καὶ βράδου θὰ σοῦ φέρνω ἄπῶνα ἄστρο. Θέλεις ἓνα; ἓνα ὀμορφόν; πιὸ μεγάλο ἄπῶνα χέρι;
(Ἡ Συβία Σειτάλα, καταταραγμένη, μ' ἓνα ἄ- θελο κίνημα τραβᾶ πρὸς τὰ πίσω τὰ μπράτσια τῆς.)
ΣΥΒΙΑ. Ὅχι, ὄχι! Φύλαξέ το τῆς Μπεᾶτας.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ (μὲ μεγάλη ἀπορία.) Δὲν τὸ θέλεις;
ΣΥΒΙΑ. Πές μου καλῆτερα πὼς ζῆς, πές μου πὼς περνᾶς τὶς μέρες σου. Εἶν' ἀλήθεια πὼς μιλάς με τὶς Σειρῆνες τοῦ γαλοῦ; Πές μου, Πές μου τα, Σειρηνούλα.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ:
Εἴμασταν ἐφτά ἀδερφοῦλες, σὶς κρουνὲς καθρεφτισμένες,

τῆς συλλογῆς τοῦ Asbjornsen. Εἶναι τὸ γνωστότατον παραμῦθιον τοῦ εὐγνώμονος νεκροῦ, οὗ παραλλαγαὶ φέρονται παρὰ πλείστοις λαοῖς (πρὸλ. *K. Simrock, der gute Gerhard und die dankbaren Todten. Bonn 1856. Köhler ἐν Pfeiffers Germania* τ. III σ. 199-209 καὶ ἐν *Orient u. Occident* τ. II σ. 322-9 τ. III σ. 93-103. *Fr. H. Groome ἐν Folk-Lore* 1898 σ. 226-244, ὅστις ἀναφέρεται εἰς τοὺς πρὸ αὐτοῦ πραγματευθέντας περὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ προσθέτει πολλὰ ἄλλα παράλληλα). Ἑλληνικὰ συναξάρια, πλὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Simrock μνημονευμένων, ἀναφέροντα τὴν πρὸς ἄταφον νεκρὸν εὐεργεσίαν, ἣν ἀντήμειψεν οὗτος, εἶναι τὰ τοῦ ἁγίου Μαρτίνου (Μηναῖον Νοεμβρ. 12) καὶ τοῦ ἁγ. Δονάτου (Μηναῖον Ἀπριλ. 30. *Νικοδήμου ἀγιορείτου, Συναξαριστῆς* τ. Β' σ. 300 ἐκδ. Ζακύνθου). Ὁμοίος μῦθος καὶ παρὰ *Τζέτζη Χιλιάδ*. Α' σ. 624—633 καὶ *K. Δασόντε (Καθρέπτῆς γυναικῶν, Λιψ. 1766* τ. Α' σ. 370-3) καὶ ἑλληνικὸν παραμῦθιον Ῥοκαφόρτε τῆς Καλαβρίας (*La Calabria* τ. VII σ. 57. 67-70), καὶ λεσβιακὸν (*Ἀναγνώστου, Λεσβιακὰ* σ. 161 κέ.). Τῶν ἐπεισοδίων τοῦ παραμυθίου πολλὰ εὐρίσκονται καὶ ἐν ἑλληνικαῖς.—Βουλγαρικὴ παράδοσις παρὰ *L. Schischmanov, Légendes religieuses* ἀρ. 77 σ. 202 κέ.

Ἄρ. 305 σ. 7-8. *Λαβαζάγκα, οἱ δύο μάγοι, παραμῦθι Σακαλάβια.*

Ὁ αὐτὸς συλλογεύς, ὅστις εἰς προηγούμενα ἔτη τοῦ Νουμά ἐδημοσίευσεν συλλογὴν παραμυθίων τῆς Μαδαγασκάρης, ἀπέστειλεν ἐξ Ἀναλαάδας τῆς Μαδαγασκάρης παραμῦθιον, ἢ ἀκριθέστερον παράδοσιν τῶν Σακαλάβια (τῶν μιγάδων κατοίκων τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς νήσου). Δὲν διευκρινεῖ δ' ὅμως ἂν τὴν παράδοσιν ταύτην συνέλεξεν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ ἢ τὴν παρέλαθεν ἔκ τινος συλλογῆς· οὔτε περὶ τῆς μεταφράσεως σημειώνει, ἂν εἶναι πιστὴ ἢ ἐλευθέρα· κατὰ λέξιν μετάφρασις βεβαίως δὲν εἶναι.

Κατὰ τὴν σακαλαδικὴν ταύτην παράδοσιν δύο ξακουσμένοι μάγοι, τῶν ὁποίων ὁ εἰς κατῴκει εἰς Μαδαγασκάρην, ὁ δ' ἕτερος εἰς τὴν ἀπέναντι ἠπειρον τῆς Ἀφρικῆς, ζηλοτυποῦντες ἀλλήλους ἀπεφάσισαν «νὰ χτυπηθῶνε ὡς ποῦ ὁ ἕνας τους ἀπὸ τοῦς δύο νὰ σκοτωθῆ. Κι' ὁ πόλεμός τους νὰ μὴ γίνῃ οὔτε μὲ ντουφέκια οὔτε μὲ σπαθιά, μὰ μὲ τὰ μάγια τους». Κανεὶς ὅμως ἀπὸ τοῦς δύο δὲν κατόρθωσε

νὰ ὑπερισχύσῃ, «γιατὶ τοῦ ἑνὸς τὰ μάγια βρῖσκανε τοῦ ἄλλουνοῦ πῶς δυνατὰ. Ὡς τὸ τέλος ἀποφασίσανε νὰ πολεμήσουνε μὲ τοῖς πέτραις. Ἐκολλήσανε πέτραις μεγάλας σὰ βουνὰ καὶ τοῖς πετάξανε μὲ μεγάλη δύναμη. Καὶ πετάξανε τόσαις πολλαῖς καὶ μὲ τόση λύσσα, ποῦ καὶ οἱ δύο τους σκοτωθήκανε. Αὐταῖς οἱ πέτρες εἶναι τὰ νησιά ποῦ φαίνονται σήμερα μπροστὰ στὴ Μανταγασκάρη. Ἡ Νοσιμπή, ἢ Μαγιόρκα, ἢ Ἀντζουάν κ' οἱ ἄλλαις. Ἀπὸ αὐταῖς τοῖς πέτραις εἶναι καὶ τὰ βουναλάκια καὶ τὰ βράχια ποῦ βρῖσκονται ἔς τὴν ἀκρογιαλιά, ἔς τὸ μᾶκρος τῆς στεριάς. Δένε μάλιστα πῶς πολλαῖς βρῖσκονται καὶ ἔς τᾶλλο μέρος, πέρ' ἀπὸ τὴ θάλασσα, καὶ τὴν Ἀφρικὴ».

«Ἄφου σκοτωθήκανε οἱ δύο μάγοι, τὸ αἷμά τους χύθηκε κ' ἔκαμε τὴ θάλασσα, τὰ δάκρυά τους κάμανε τὴ βροχὴ, τὰ κόκκαλά τους τὰ κορμιά τῶν δεντρῶνε, τὸ πετσί τους τὴ φλούδα τους, καὶ τὰ μαλλιά τους τὰ φύλλα. Γιὰ τοῦτο καὶ σήμερα ἀκόμα γιὰ νὰ κάμουνε γιαιτρικὰ οἱ ἄθρωποι, παίρνουνε νερό, φύλλα, φλούδαις καὶ κομμάτια ξύλα».

«Τὰ κεφάλια τους ὅμως ὁ θεὸς Ζαναχάρης τὰ πήρε σπῆτι του, καὶ μοίρασε τὸ μυαλό τους σ' ὄλους τοὺς ἄθρώπους, μὰ δὲν ἔκαμε καλὴ μοιρασιά, γιατί ἄλλους ἔκαμε ἄθρώπους γνωστικούς κ' ἄλλους τρελλούς, ἄλλους ξυπνητοὺς κ' ἄλλους βλάκες, ἄλλους ποῦ ξέρουνε καὶ κάνουνε γιαιτρικὰ κ' ἄλλους ποῦ δὲν ξέρουνε».

Τὸν κοσμογονικὸν τοῦτον μῦθον τῶν Σακαλάβια ἀγνοῶ ἂν κατέγραψεν ἄλλος τις. Δὲν μνημονεύεται μὲν οὔτε ὑπὸ τοῦ Waitz (*Anthropologie* τ. II σ. 439 κέ.) ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν τῆς Μαδαγασκάρης, οὔτε ἐν τῇ πλουσιωτάτῃ συλλογῇ μῦθων καὶ παραμυθίων τῶν διαφόρων κατοίκων τῆς νήσου, ἣν ἐδημοσίευσεν ὁ J. Sibree ἐν *Folk-Lore Journal* τ. I καὶ II, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθηεν νὰ ἐξετάσῃ, ἂν περιελήφθη εἰς ἄλλο τι τῶν περὶ τῆς λαογραφίας καὶ ἐθνογραφίας τῆς Μαδαγασκάρης πολυαριθμῶν βιβλίων, διότι ταῦτα δὲν εὐρίσκονται ἐν Ἀθήναις.

Τὰ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ νήσων καὶ ὀρέων ἐκ βράχων ἐκσφενδονωμένων ὑπὸ γιγάντων εἶναι κοινὰ καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς. Βλ. τὰς ἐμὰς Παραδόσεις τ. Β' σ. 739. 741. 743. 744. Τῶν δὲ περὶ δημιουργίας τῆς θαλάσσης, τῶν δένδρων κλπ. ἐκ τῶν μελῶν γιγάντος ἢ ἄλλου ὑπερφυσικοῦ ὄντος εὐρίσκονται ἀνάλογα καὶ ἐν ἄλλοις κοσμογονικοῖς μύ-

θοις. Πρὸλ. τὰ περὶ τοῦ γιγάντος Ὑμὲρ τῆς σκανδιναυικῆς μυθολογίας Grimm, *Deutsche Mythologie* σ. 464) τὰ περὶ δημιουργίας τῶν τεσσάρων τάξεων τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Purusha (ἀνθρώπου) ἐν τῇ *Ῥιγ Βέδα* (X, 90. Βλ. τοὺς παρὰ Kaegi der *Rigveda* σ. 235 ἀναφερομένους συγγραφεῖς). Πλὴν τούτων ἀναφέρει ὁμοίους μύθους Ἰθαγενῶν τῆς Ἀμερικῆς ὁ A. Lang, *Myth, Ritual and Religion I* σ. 243. 246.

Ἄρ. 363, σ. 3. *Ἀκροπολίτιστα, Παραμῦθι φιλλαντέζικο.*

Εἶναι ὁ ὠραῖος μῦθος περὶ τῆς λίμνης Ἐμ, ἣτις βδελυχθεῖσα τοὺς μαιόντας δι' αἱμάτων τὰ ὑδατὰ τῆς κακοῦς ἀνθρώπους, κατέλιπε τὴν κοίτην τῆς καὶ ἀνελθοῦσα εἰς τὸν ἀέρα μετὰ τῶν ἰχθύων τῆς, κατῆλθεν εἰς χώραν ἀγαθῶν ἀνθρώπων καὶ κατέστησεν αὐτοὺς εὐτυχεῖς. Ἄλλ' ὁ μῦθος οὗτος, ὃν ἀγνοῶ πόθεν παρέλαθε ἢ ἐν τῇ Νουμά μεταφράσασα, δὲν εἶναι φιλλανδικός, ὡς ἐσφαλμένως φέρεται, ἀλλ' ἐσθωνικός. Περιέλαθεν μὲν αὐτὸν ἐν τῇ φιλλανδικῇ μυθολογίᾳ αὐτοῦ ὁ Castrén (*Vorlesungen über die finnische Mythologie. St-Petersburg 1853* σ. 71-2), καὶ ἐκ τούτου πιθανώτατα ὑπετέθη ὅτι εἶναι φιλλανδικός. Ἄλλ' ὁ Castrén ρητῶς λέγει ὅτι εἶναι ἐσθωνικός καὶ ὅτι παρέλαθεν αὐτὸν ἐκ τοῦ Grimm (*Deutsche Mythologie* 4η ἐκδ. 1875 σ. 498), ὅστις τὸν εὗρεν ἐν τῇ *Taschenbuch f. Liebe u. Freundschaft* 1809 (σ. 179) ὅπου τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

καθηγ. τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου

Ἐκδοτικὴ Ἐταιρεία ὁ «Φοῖβος» — Ἀθήνα

ΑΓΙΣ ΘΕΟΣ :

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- Ὁραῖος τόμος εἰς 8ον ἀπὸ 130 σελίδας, μὲ τὰριστοῦργήματα τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν.
- Εἰκόνες τοῦ ζωγράφου Π. ΡΟΥΜΠΟΥ.—Πρόλογος τοῦ ἐκδότη.
- Ἑρμηνεῖα λέξεων.—Βιβλιογραφία.
- Κάθε ἀντίτυπο δορυχ. 3. Ἐτυπώθησαν καὶ 100 ἀριθμημένα σὲ χαρτὶ Ὀλλανδίας, καθένα δρ. 5.
- Παραγγελίαι μὲ ταχυδρ. ἐπιταγὰς :
- Ἐκδοτικὴ Ἐταιρεία ὁ «Φοῖβος»
- 1 Κλεισθένη, Ἀθήνα
- ἢ στὰ γραφεῖα τοῦ «ΝΟΥΜΑΣ», Ζήνωνα 2.

κι ὅλες εἴμαστε ὁμορφούλες.
— Ἀπὸ τὸν ἀνθὸ τοῦ σκοίνου
δὲ ζυμώνεται ψωμί,
κι ἀπ' τῆς βασιναῖας τὰ μούρα
δὲ στραγγίζεται κρασί,
καὶ δὲ φαίνεται ἀπὸ γνέμα
χορταριοῦ λιὸ παννί—
εἶπεν ἡ μάνα στὶς ἀδερφοῦλες,
στὶς κρουγιὲς καθρεφτισμένες,
ποῦ ὅλες εἴμαστε ὁμορφούλες.
Ἡ πρώτη γιὰ νὰ κλώθῃ
κ' ἤθελε τὰ χρυσὰ δράχια.
Ἡ δευτέρη νὰ φαίνη
κ' ἤθελε τίς χρυσὲς σαίτες·
Ἡ τρίτη γιὰ νὰ ράβῃ
κ' ἤθελε τὰ χρυσὰ βελόνια·
Ἡ τέταρτη γιὰ νὰ κενώνῃ
κ' ἤθελε τὰ χρυσὰ ποτήρια·
Ἡ πέμτη νὰ κοιμᾶται
κ' ἤθελε τὰ χρυσὰ στρωσίδια·
Ἡ ἕκτη νὰ ὄνειρεύεται
κ' ἤθελεν ὄνειρα χρυσὰ·
κ' ἡ στερνὴ νὰ τραγουδᾷ,
γιὰ νὰ τραγουδᾷ μονάχα,

καὶ δὲν ἤθελε τίποτα.
(Γελᾷ μ' ἕνα μικρὸ γέλιο καθάριο, ποῦ θαρρεῖς νιντινίζει ἐπάνω στᾶστραφτερά της δόντια.)
— Σ' ἀρίσει αὐτὴ ἡ ἱστορία ;
ΣΥΛΒΙΑ (οκλαβωμένη ἀπὸ τὴ χάρη ἐκείνης τῆς ἀθώας.) Τέλειωσε κι ὅλα ; Γιατὶ δὲ λές καὶ παρακάτω ;
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Ἄν κάτσης ἐκεῖ, ἐγὼ θὰ σὲ κοιμίσω ἔπως τὴν κοιμίζα τὴν κοούλα σου πανουστὴν ἀμμουδιά. Δὲ νυστάξεις αὐτὴ τὴν ὥρα ; Εἶναι καλὸς ὁ ὕπνος τοῦ Σεττέβρη.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Ὁ Σεττέβρης ἀπ' τὴ ραχοῦλα πάει στὸν κάμπο τὴ δροσοῦλα καὶ τὴν Κάφρα στὸ μνημοῖρι.
Ἄμην.
ΣΥΛΒΙΑ. Ὁχι, λέγε παρακάτω τὴν ἱστορία σου, Σειρηνούλα.
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ.
Ἡ ἐλιά μαυροφουντόνει
κ' ἡ λύπη παλιώνει :
λάδι καὶ λύπη στὸ πατητήρι.
Ἄμην.
ΣΥΛΒΙΑ. Λέγε παρακάτω τὴν ἱστορία σου, Σειρηνούλα.

Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Ποῦ σταθήκαμε ;
ΣΥΛΒΙΑ. «Καὶ δὲν ἤθελε τίποτα !»
(Διακοπὴ.)
Ἡ ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. Ἄ, νά :
— Ἀπὸ τὸν ἀνθὸ τοῦ σκοίνου
δὲ ζυμώνεται ψωμί,
κι ἀπ' τῆς βασιναῖας τὰ μούρα
δὲ στραγγίζεται κρασί,
καὶ δὲ φαίνεται ἀπὸ γνέμα
χορταριοῦ λιὸ παννί—
εἶπεν ἡ μάνα στὶς ἀδερφοῦλες,
στὶς κρουγιὲς καθρεφτισμένες,
ποῦ ὅλες εἴμαστε ὁμορφούλες.
Κ' ἡ πρώτη μας ἔκ ὡσε
στρήφοντας μὲ τὰδράχι τὴν καρδιά της,
κ' ἡ δευτέρη ἔφανε
μαῦρο παννί τῆς λύπης,
κ' ἡ τρίτη μας ἔρραψε
ἕνα πονκάμισο φαρμακωμένο,
κ' ἡ τέταρτη συγκύρισε
τραπέζι μαγεμένο,
κ' ἡ πέμτη ἀποκοιμήθηκε
στὰ στρωσίδια τοῦ χάρου,

— Είν' αδύνατο νά πεθάνω ! Είμαι ποιητής
εγώ ! Είμ' άθάνατος εγώ !

Και τραβήξα με τ' άχρια ψηλά, ένώ ή στολή
έσταζε σά βρύση άπ' όλες τις άκρες της . .

Τίποτ' έμως δέν έπαθα. Όχι δέν πέθανα,
καθώς λένε οι τσομπαναρέοι της Γκιόνας, μά ούτε
συναί με πείραξε. Έγώ είμαι γερό πετσι, ρε
παιδιά ! Τίποτα δέ με περνάει . . Είμ' άθάνατος
εγώ ! . . .

*

Τήν άλλη μέρ' άπάντησα τ'ό φίλο μου τόν
ποιητή, πού, σάν άθρωπος της χώρας, είχε μισοα-
ρωστήσει.

— Έγώ, τού λέω, ό ποιητής τού βουνού, τί-
ποτα δέν έπαθα . . .

Τούπα κατόπι την ιστορία πούπαθα τ'ό βράδι.
Και κείνος μούπε :

— Είδες . . . Μέσα στην κορφή της ζωής ξεπρο-
βάλλει τ'ό βάραθρο τού θανάτου.

— Έτσι είν' ό κόσμος, τούπα γώ. Τ' άνακά-
τωμα της ζωής και τού θανάτου κάνουνε τόν κό-
σμον δλο. Άς τή χαρούμε, μωρές παιδιά τή ζωή,
όσο την έχουμε στά χέρια μας ! . . .

*

Κι ό ύπνοματάρης σηλώθηκε. Έκαμε τ'ό σύν-
θημα νά βγοιμε άπό την ταβέρνα. Και βγήκαμε .
Και τραβήξαμε γι' άλλο . . .

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

το γραφείο (δρόμος Ζήνωνα2) πουλιούνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τ'ό
ένα και 1,25 φρ. χρ. γιά τ'ό έξωτερικό, τάκλουθα βιβλία
του ΨΥΧΑΡΗ «Τόνειρο τού Γιαννίρη» — τού ΠΑΛΛΗ
«Ηλιος και Φεγγάρι» — τού ΦΩΤΙΑΔΗ «Τ'ό γλωσσικό ζή-
τημα και ή Έκπαιδευτική μας αναγέννηση» — τού ΕΦΤΑ-
ΔΙΩΤΗ «Ιστορία της Ρωμιοσύνης», «Μαζώχτρα και Βρον-
κόλακας» και «Νησιώτικες Ιστορίες» — τού Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ
«Οί σκαίς μου» — τού ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τ'ό Άνεχτίμητο»
(δράμα) — τού ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία και Πατριδα»
— τού ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τ'ά Παλιά και τ'ά Καινούρια» — τού
Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Η ματιά» — τού Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
«Ζωντανό και πεθαμένο» και «Ο Άσωτος» (δράματα) —
τού ΛΟΓΓΟΥ «Αδάνης και Χλόη» (μεταφρ. Βουτιερδής) —
τού ΕΥΡΗΠΙΔΗ «Η Μήδεια» (μεταφρ. Παργιαλτή) τού
ΣΟΦΟΚΛΗ «ό Αίας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σίδερη).
Η ΙΑΙΔΑ μεταφρασμένη άπό τόν Άλέξ. Παλλάη δρ.
2 και φρ. χρ. 2 1/2 γιά τ'ό έξωτερικό,

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΔΑ. "Ηθελα νά σοδυνα τ'ά χέ-
ρια μου, άν δέν είτανε τόσο άγρια και μελαψά.

ΣΥΓΑΒΙΑ. Είναι καλότυχα τ'ά χέρια σου άγγί-
ζουνε τ'ά φύλλα, τ'ά λουλούδια, τόν άμμο, τ'ό νερό,
τις πέτρες, τ'ά παιδιά, τ'ά ζώα, όλα τ'άδωα πρά-
ματα. Είναι καλότυχη, Σειρηνούλα, εσύ : ή ψυχή
σου γεννιέται κάθε πρωί. πότε είναι μικρή σά μαρ-
γαριτάρι, πότε είναι μεγάλη σάν τή θάλασσα. Δέν
έχεις τίποτα εσύ και τ'ά έχεις όλα δέν ξέρεις τί-
ποτα και τ'ά ξέρεις όλα . . .

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΔΑ (γυρίζοντας άξασφα και κό-
βοντάς της την όμυλία.) Τ'άκουσε τ'ό κοπαδι τ'ά
πουλιά ; Κύττα, κύττα π'όσα χελιδόνια στη θά-
λασσα ! Είναι παραπάνω άπό χίλια : ένα σύννεφο
ζωντανό. Κύττα π'όσο λάμπουνε ! Τώρα φεύγουνε,
π'άνε σ'ό μεγάλο ταξίδι, σ'ό μια χώρα μακρυνή : ό
ίσκιος περπατεί άπάνου σ'ό νερό μαζί τους : κάποιος
φερό π'όφτει : θ'ά βραδυάξη : θ'ά παντήσουνε τ'ά κατ-
κια σ'άνοιχ'ό τ'ό π'όλαγο : θ'ά δ'ούνε τ'ά φώσια, θ'ά-
κούσουνε τ'ά τραγούδια τ'ών ναυτών : οι ναύτες θ'ά τ'ά
κ'ύττανε πού θ'ά περνούνε : θ'ά περ'άσουνε ζυστά σ'ά
παννιά : κάποιος θ'ά σκο τ'άψη, θ'ά π'έση κουρασμένο
στην κουβέρτα. Ένα βράδυ, ένα σύννεφο κουρασμένο
χελιδόνια θ'ά π'έσουνε άπάνου σ'ό μια βάρκα, σάν

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ
ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟ

Νουμά μου,
Είχες κάμποσο καιρό νά δημοσιέψης ύλη σάν
κι άφτή, πού πλούσιε τώρα σκορπιέται σ'ά τελευ-
ταία σου φύλλα. Άρχίζω άπό τ'ό ρομάντσο της
Γαλάτειας και τ'ό γραμματάκι της Μυριέλλας. Δέν
πιστέω νά είναι ρωμιές άφτές, ή μάλλον είναι βέ-
ρες ρωμιές με τόν άρχαιο χρωματισμό της φυλής
μας και τ'ό βγενικό χαρακτήρη τού σκαριού τους.
Χρόνια τώρα πού λεπτέρωθηκε ή δόλια μας πα-
τρίδα άπό τόν Τουρκο και δέν άκουσα, μήτε διά-
βασα, καμμιά γυναίκα με τέτοιες λαγαρές κρίσεις
και τέτοιο γερό άστημα. Έγώ ένα πράμα μονάχα
ξέρω, π'ώς κι άφτό τ'ό καλό στην 'Ιδέα τ'ό χρω-
στ'αμε. Άδύνατο με τή δημοτική μια μέρα νά μη
ξεσκεπάση ή φυλή μας όλη την όμορφιά πού κρύβει
μέσα της κι όλα τ'ά διαμάντια πού τ'ά θολώσανε
με τή φαρμακωμένη τους καταχνιά οι μαθροι δα-
σκάλοι. Άδύνατο μια μέρη οι Μυριέλλες και οι Γα-
λάτειες νά μη μ'ας γεννήσουνε καινούριους Διάκους,
Μποτσαραίους, Άσπασίς και Μπουμπουλίνες. Τ'ό
εύχόμεθα και τ'ό καρτεράμε με όλη την ψυχή μας.
Τώρα άς έρθουμε και σ'ά Κρητικόπουλα. Διάβαξα
κάθε σειρά της άπολογίας τους κ' έκλαιγα, Νουμά
μου. Δέν κλαίγανε τ'ά μάτια μου, μά έκλαιγε ή
ψυχή μέσα και μου έρχόντανε νά σηκωθώ, νά γο-
νατίσω μπ'ός στις ήρωικές εκείνες ψυχές, στους και-
νούριους εκείνους μαρτύρους και νά βροντοφωνήσω :
Γεια σας, λιονταρόψυχοι λεβέντες, κι ά μια μέρα
μπορέση τ'ό άμοιρο έθνος μας λ'έφτερο νά πατήση τ'ό
λαϊμό τού δασκάλου, τ'ά όνόματά σας, μαζί με
τ'όσα άλλα, με χρυσά γράμματα θ'ά είναι γραμμένα
στις καρδιές τ'ών παιδιών μας. Άπό σας περιμένουμε,
μια μέρα με την ποθητή ένωση, ένα αίμα ζωηρό,
ένα αίμα καινούργιο, νά σταλάξετε στις παγωμέ-
νες φλέβες μας. Και τί όμορφο είναι τ'ό δώρο σας
πού θ'ά φέρετε σ'ή Μάννα μας ! Της αξίζει πράματι
ένα τέτ-ιο δώρο, σ' άφτήνε πού γέννησε και θέρειψε
την κοσμοσώστρα 'Ιδέα. Κουράγιο τ'ό λοιπόν . . .
Άφτά τ'ά λόγια θ'άλεγα και θ'άφρινα ένα θερμό
φιλι πάνω σ'άγνά τους μέτωπα. Και τί νά π'ω γιά
τόν Παλαμά μας ! Όσες φορές έρθη ό Νουμάς και δέ
β'έπω τ'όνομά του, μια κρύα άπογοήτση με π'ά-

κοπαδία ψαράνια σ'ά δίχτυα της στεριάς, και θ'ά
τ'ή σκεπάσουν όλη. Οι ναύτες δέ θ'ά τ'ά πειράξουνε.
Δέ θ'ά κουνθούνε, γιά νά μ'ην τ'ά τρομάξουν : δέ θ'ά
μιλήσουν, γιά νά τ'άφήσουνε νά κοιμηθούνε. Κ'
έπειδή θ'άναί άς και σ'όν τ'όπο της άγκουρας και
σ'όου τιμονιού τ'ό δοιάκι, ίκείνο τ'ό βράδυ ή βάρκα
θ'άρμεύζη στην τύχη με τ'ό φεγγάρι. Μά τήν αύγή . .
"Α ! Ποιάς σ'έ φωνάζει ;
(Κόβει σ'ή μέση τ'ό νευρο, άκούγοντας μια ξένη
φωνή άνάμεσα στις ροδοδάφνες : κάνει νά φύγη.)
Γεια σου, γεια σου.
ΣΥΓΑΒΙΑ (με άγωνία.) Είναι ή αδερφή μου. Μή
φύγη, μήν π'ές άλλο, Σειρηνούλα. Μείν' εδ'ω τρο-
γύρω. Έρχεται ή Μπεάτα.
Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΔΑ. Γεια σου, γεια σου. Θ'ά
ξαναγυρίσω.
(Φεύγει π'ός τή θάλασσα, χάνεται μέσα σ'ό γα-
λάζιο και σ'όν ήλιο.)

(Στ'άλλο φύλλο τελιώνει)

νει. Έγώ θαρρώ, π'ώς μια μέρα με τ'ό φανάρι θ'ά
γυρέβουνε τ'ά φύλλα τού «Νουμά» γιά νά διαβί-
ζουνε τόν Παλαμά. Άν τ'ό πρώτο στάδιο της πνε-
ματικής ζωής της ξαναγεννημένης Έλλάδας άρχί-
ζει άπό τ'ό Σολωμό, τ'ό δέφτερο και τ'ό ώραιότερο
σίγουρα άρχίζει άπό τόν Παλαμά. Άφτός τέλεια
γκρέμησε π'ά τ'ά σύνορα πού χωρίζανε την ποίηση
άπό τ'ά πεζά. Μια θεία, Άπολλώνια άρμονία είναι
χυμένη σ'ό όλα τ'ά έργα του, πού όταν τ'ά διαβάζης
σου μουδιάζουνε τ'ό κορμί, σου δίνουνε φτερά στην
ψυχή, και πετάς, πετάς σ'ό κόσμους τόσο όμορφους,
τόσο ιδανικούς, πού μόιος κ'ότος ξέρει την τέχνη νά
τους πλάθη. Έγώ δοξάζω τ'ό Θεό, πού τόσο γρή-
γορα γίνεκα δημοτικιστής, και μέσα σ'ό τόσες άτυ-
χίες έχω τήν τύχη νά διαβάξω τουλάχιστον έναν
Παλαμά. Όλες τις άλλες χάρεις τις άφίνω σ'ούς
καθ'ερευσιάνους.

Καστελλόριζο, Θεριστής τού 909.
Σ'έ φιλώ
ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ

ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΜΕ ΠΙΑΝΟ
Τυπωθήκανε σ'ή Λειψία και που-
λιούνται σ'ά γραφεία τού «Νουμά».

- α') ΠΟΙΗΝ ΜΑΔΑΚΑΞΗ :
- 1) Στην άέμμη καρφωμένα . Δρ. 1.—
  - 2) Τραγουδάκι . . . . . » 1.—
  - 3) Σ'ή νήσο πέρα ό πύργος της Άθώ-
ρητης . . . . . » 1.—
- β') ΠΟΙΗΝ ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ :
- 4) Μολιδιάτισσα . . . . Δρ. 1.—
  - 5) Μισιριώτισσα . . . . . » 1.—
  - 6) Ρουμελιώτισσα . . . . . » 1.50
  - 7) Άφροδίτη . . . . . » 1.50
  - 8) Χάντε χερσέ . . . . . » 1.—
  - 9) Μικρούλα . . . . . » 1.50
  - 10) Σ'όν Έποπα (μαλλιαρικά Πόπ!) Χαρίζεται.
"Όλα μαζί ένας τόμος δρ. 5.

ΤΟ ΜΟΤΟ ΜΑΣ
Με γλώσσα ζωντανή νά πούμε ζωντα-
νές ιδέες σ'ό ζωντανό λαό.
ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Έκδοσες σ'ή ζωντανή μας γλώσσα τ'ών
καλύτερων έργων τ'ών π'όδ ξακουσμένων φιλό-
σοφων. Βγήκε κ'όλα τ'ό πρώτο βιβλίο

ΤΟ ΕΡΙΖΩΜΑ ΤΗΣ ΦΤΩΧΙΑΣ
Τ'ό δεύτερο βιβλίο πού θ'ά εκδοθ'έ σ'έ λί-
γες μέρες θ'άναί

Η ΜΑΝΝΑ
Τού Μάξιμ Γκόρκυ
Συντρομή χρονιάτικια φρ. χρ. 15, εξαμη-
νιάτικια φρ. χρ. 7.50.
Laos' Monthly Library
306 w. 54 th. St., City.
New York

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ
ΟΙ ΛΟΞΟΙ ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΙ
Βγήκε τελευταία και πουλιέται 2 δρ. σ'ά
γραφεία τού «Νουμά».

ΔΙΑΛΟΓΟΚΟΡΠΙΣΜΑΤΑ

(Στὸν Ταγκόπουλό μου)

Παπᾶ τὴν ἁμαρτία μου θὰ σ' τὴν ἑομολογήσω —
 μὲ πλάνευε μὰ μάγισσα γιὰ νὰ παραστρατήσω!
 Μοῦ κἀφαν τὴν καρδοῦλα μου τὰ μαῦρὰ τῆς μα-
 τᾶνια,

μὰ σὰ χαμογελάσανε τὰ κόκκινα χειλάνια —
 τοῦ Μάη τὰ κερᾶσια —
 τρελλάινωμαι, δὲ βλέπω μπρός, συχῶρα δέσποτά μου,
 τῆς ζώνω τὴ μεσοῦλα τῆς καὶ τὴν τραβῶ κοντά μου...

— Ἀχ! ὄλα τὰ κερᾶσια
 σὰ μοιάζανε στὴν ὁμορφιά μὲ τὴ νερόδιδα κείνη...
 — Κανέις τὴν ἑομολόγησιν στὴ μέση δὲν ἀφίνει

τί ἔκανες, γιὰ πὲ μου;
 — Σὰ λειμονίτσα φουντωτὴ, ποῦ μὲ καμάρι γέρνει
 στὸ φύσημα τάνέμου,

λυγίζει τὸ κορμάκι τῆς καὶ τὰ μυαλά μου παίρνει
 Σὰ λειμονίτσα μυρουδιά μοῦ χύνεται τριγύρο
 στὸ πλάγι τῆς σὰ γύρω!

Παπᾶ μου! Τὰ χειλάνια τῆς, τὰ μωσκομυρισμένα,
 δὲν τᾶδες, δὲν τῆς μίλησες!

— Ποῦ νᾶχης τὴν κατάρρα μου, μὲ κόλασες καὶ μέναι
 πολλὲς φορὲς τὴ φίλησες;

*
 Ἡ ἄσκημά σου περισσή,
 ποιά κόρη θὰ σὲ πάρη;
 — Κ' ἡ πεταλούδα ἢ χρυσὴ
 δὲν ἰρέχει στὸ θυμάρι;
 Κόρη, ποῦ μοῦπηρες τὸ νοῦ,
 σὺ γιάνε μου τὰ πάθη!
 Γίνου βολέτα τοῦ βουνοῦ
 π' ἀνθίζει μὲς σι' ἀγκάθι,
 καὶ συντροφιά του πιά νὰ ζῆ
 τῶχει κρυφὸ καμάρι —
 μωσκοβολαίει μ' αὐτὴ μαζὶ
 καὶ τᾶχαρο χορτάρι!

*
 Κόκκινὸ μου λουλουδάκι,
 φαίνεσαι χαρὰ τῆς γῆς!
 Στὸ καθένα σου φυλλάκι
 λάμπει κ' ἓνα διαμαντάκι
 μὲς στὸν ἥλιο τῆς Ἀθῆνης!
 Νᾶναι δάκρυ κειὸ ποῦ λάμπει;
 τᾶγροικῆς καὶ σὺ, φτωχό,
 πὼς ἢ χάρη σου θὰ ζήσῃ
 ἓνα μῆνα μοι ἀχό;

*
 Νοτιὰς φυσάει· στοῦ βουνοῦ τὴν ἀψηλὴ ραχοῦλα
 ξεπλώσανε τὰ σύγνεφα ἓνα πελώριο Ἄραψη!
 Μιά σιγανὴ βροχοῦλα
 στὰ φύλλα σιγοτραγουδεῖ κάποια κρυφὴ ἀγάπη!
 Σὰν ταξιδιάρικα πουλιὰ τὰ σύγνεφα πετᾶνε
 κ' ἢ ἑαστεριά στὸν οὐρανὸ χαμογελάει καὶ πάλι.
 Ὀμιλένανε! τὰ δάκρυα μου σὰν τὴ βροχὴ κυλᾶνε,
 ἀχ πότ' ἓνα χαμόγελο τίς πίκρες μου θὰ βγάλῃ;

*
 Κ' οἱ δυὸ μαζὶ γλυστερήσαμε
 ἀτὰ χόρτ' ἀγκυλισμένοι,
 καὶ μὲ φιλιὰ γλεντήσαμε
 μὴν ὥρα ζηλεμένη!
 Μὰ κει, μέσα στὴ γλόκα μου,
 τὰ χᾶδια, τὰ φιλιάνια,

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000 ! ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκαστον γραμματίον ἰσχύν διὰ τὴν κλήρωσιν 28 Ἰουνίου (11 Ἰου-
 λίου) 1909 τιμᾶται ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

ΚΕΡΑΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ :

ΜΕΓΑ ΚΕΡΑΟΣ	ἐκ δραχ.	100,000
1 Κέρδος	»	25,000
1 κέρδος	»	10,000
3 Κέρδη	»	5,000
5 Κέρδη	»	1,000
118 Κέρδη	»	100
557 Κέρδη	»	50
1000 ἐν ὄλῳ κέρδη ἀξίας δραχμῶν.....		225,000

Γραμματία πωλοῦνται. Εἰς τὰ ὀμνῶσια ταμεῖα καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς Τραπεζάς, εἰς τοὺς σταθ-
 μάρχας καὶ στασιάρχας τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς
 δραχ. μίαν ἑκαστον γραμματίον, ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων.
 Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν
 Ἀρχαιοτήτων, ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης
Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

δακρύσανε, Μαρίκα μου,
 τὰ μαῦρὰ σου ματάκια...
 Τὸ χέρι σου τὸ μαλακὸ
 ἀγκάθ' εἶχε κεντήσῃ —
 καλὰ τὸ λὲν πὼς εἶν' κακὸ
 κανένας νὰ γλυστερήσῃ!

*
 Τί νὰ τὰ κάνω τὰ λιλιὰ
 χωρὶς ἀγάπη νᾶχω;
 νὰ μοιάζω τὴν ἀγραμπελιά
 ποῦ φῆτρωσε σὲ βράχο;
 Κάλιο τὸ νὺ τὸ χορευτὴ,
 μὲ τὴ λυγὴ τὴ μέση...
 — Στὸ βίό σου, βρὲ πραγματεντὴ,
 κακὴ φωτιά νὰ πέσῃ!

*
 Γιὰ σου, βορριά, παλλικαρᾶ!
 Ἔκαν' ἢ ψάθα τῆς στερᾶ
 καὶ πέταξε στὸ δρόμο,
 καὶ τὸ φουστάνι, μὰ χαρά,
 σημάδθηκε στὸν ὄμο!
 Νὰ ποδαράκι τορνευτὸ
 κ' ἓνα μουτράκι, ποῦ σκυφτὸ
 σὰ ρόδο κοκκινίζει
 καὶ μένα δαιμονίζει!
 Ἐγὼ, πουλί μου, κὶ ἂ γελῶ
 πάλι καλὸ σοῦ θέλω...
 Στάσου! τὰ μάτια σοῦ φιλῶ
 καὶ φέρνω τὸ καπέλλο!

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

(Ἀπὸ Πέμμη σὲ Πέμμη)

— Ἡ δίκη τοῦ ἀνθυπάρχου Τρόφου καὶ τοῦ ἀματῆ
 Χάρου βάστηξε ἰσχυρὰ τὴν Τρίτη. Ὁ Τρόφος καταδικά-
 στηκε 15 χρόνια φυλακῆ γιὰτὶ θέλησε νὰ σκοτώσῃ τὴ
 γυναικαδέφρη του Γένριξον καὶ τίς ἐκλεψε καὶ τὰ χρυσα-
 φικά ποῦχε πάνω τῆς, κὶ ὁ Χάρος 10 χρόνια φυλακῆ γιὰτὶ
 τὸν βόθθησε στὶς ἐπὶ αὐτῆς πράξεις. Τὴν περασμένη Πα-
 ρασκευὴ κλέψανε ἀπὸ τὸ γραφεῖο τῶν ἐπιταγῶν τοῦ Ταχυ-
 δρομείου Πειραιῶς 55 χιλ. δρ. Τὰ χρήματα τὰ κλέψανε,
 φαίνεται, ὑπάλληλοι τοῦ Ταχυδρομείου, γιὰτὶ ἢ κίσει ποῦ
 φυλαγόντουσαν αὐτὰ βρέθηκε ἀπειραχτῆ. — Τὴν Κερικὴ τὸ
 πρωτὶ ἦρθε στὴν Ἀθήνα ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ.
 Φώτιος. — Τὴν Κερικὴ σκοτώθηκε μὲ πιστόλι ὁ συνταγ-
 ματάρχης τῆς οἰκονομίας Βεσῆσος, γιὰτὶ οἱ φημερίδες
 δημοσιέψανε γιὰ αὐτὸν κατὶ βρομερὰ σκάνδαλα, παρόμοια
 μὲ τὰ σκάνδαλα τοῦ Οὐτλεμποργ ποῦ συνταράξανε πέρσι
 τὴ Γερμανία. — Σύμφωνα μὲ τίς πληροφορίες ποῦ μάζωξε τὸ
 Ὑπουργεῖο, ἢ φετεινὴ σοδειὰ τῆς σταφίδας θὰ φτάσῃ τὰ
 350 ἑκατομῦρια λίτρας καὶ θάβῃ λιγώτερη 30 περίπου

ἑκατομ. ἀπὸ τὴν περσινή. — Ἀποφασίστηκε νὰ γίνῃ στίς
 26 τοῦ Ἀλωνάρη τὸ 15ο διδασκαλικὸ συνέδριον στὴν
 Ἀθήνα.

Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Μὲ μεγάλη ἐπιτυχία παίζεται, ἀπὸ τὴν περασμένην
 Τρίτη, γραμμὴ κάθε βράδι, στὸ «Ἀθηναῖο» ἢ «Προμάμμη»
 τοῦ Γριλλπάρτερ, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Κ. Χατζό-
 πουλο. Τὸ θέατρο εἶναι γιομάτο κάθε βράδι καὶ καταχρο-
 κροτοῦνται ἢ κ. Βασ. Στεφάνου καὶ οἱ κ. κ. Ε. Δελενάρ-
 δος καὶ Ε. Κουκουδάκης ποῦ παίζουν τὰ πρῶτα πρόσωπα
 τῆς τραγωδίας.
 — Τὸν ἄλλο μῆνα θὰ παιχτοῦνε στὸ Βαρσιτὲ ἀπὸ τὸ
 θέατρο τῆς κ. Κυβέλης τὰ δυὸ δράματα τοῦ Ταγκόπουλου
 «Οἱ Ἀλυσίδες» καὶ «Στὴν ὀξόπορτα».
 — Τὸ σημερὸν ἄβρο τοῦ κ. Πέτρου Βασιλικοῦ, καθὼς
 καὶ ἄλλο ποῦ τυπώθηκε στὸ περασμένο φύλλο, τᾶχαμε
 λάθει ἀπὸ κειρὸ μὰ τᾶργήσαμε λίγο γιὰτ' εἶχαν ἄλλα ἄρ-
 θρα σειρά.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμματία

Τροποποιηθεῖσιν τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς τρα-
 πεζικὰ γραμματία νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν ὄψει ἢ
 ἐπὶ προθεσμία. Διηγοῦνται. Ἐπὶ ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1909
 ἢ Ἐθνικῆ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρὰ τε τῶν
 Κεντρικῶν Καταστημάτων καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασιν
 αὐτῆς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμματία ἀποδοτέας
 ἐν ὄψει ἢ ἐν ὀρισμένην προθεσμία ἐπὶ τόκῳ.
 1 1) 1 τοῖς 0,0 κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὄψει ἀποδοτέας
 καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10.000, πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ
 τούτου τοῦ τόκου ἕρριζομένου εἰς 1 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος μέχρι
 50.000 δραχμῶν· πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1)2 τοῖς
 0)0. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς ἀνοιχτὸν
 λογαριασμὸν παραδδομένου τῶν καταθέτη βιβλιαρίου λογα-
 ρισμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν.
 2 1 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἀποδοτέας
 μετὰ 15 μῆνας τουλάχιστον.
 2 1 2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀπο-
 δοτέας μετὰ 1 ἐν ἔτος τουλάχιστον.
 3 1 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας
 μετὰ 2 ἐτη τουλάχιστον.
 3 1 2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδο-
 τέας μετὰ τῆσάρρα ἐτη τουλάχιστον.
 4 1 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος, διὰ τὰς καταθέσεις τῆς ἀποδοτέας
 μετὰ πέντε ἐτη τουλάχιστον ὅς καὶ διὰ τὰς πέραν τῶν
 πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διερκεῖς

Καταθέσεις εἰς χρυσόν

Δέχεται ἐπὶ ἐντόκου καταθέσεις εἰς χρυσὸν ἢτοι
 εἰς φράγκα καὶ λίρα Ἀγγλίας, ἀποδοτέαι ἐν ὀρισμένην προ-
 θεσμία ἢ διερκεῖς ἐπὶ τόκῳ.
 1 1)2 τοῖς 0) κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν τουλάχισ-
 2 » » » » » » 1 ἔτους »
 2 1)2 » » » » » » 2 ἐτῶν »
 3 » » » » » » 4 » »
 4 » » » » » » 5 » »
 Αἱ ὀμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ'
 ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἄνυμμοι.
 Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ὀμολογιῶν πληρώνονται
 παρὰ τῶν Κεντρικῶν Καταστημάτων καὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ κατα-
 θέτου Ὑποκαταστήματι τῆς τραπεζῆς εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα
 εἰς ὃ ἐγένετο ἡ καταθέσις.